

Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu

Sadržaj

I	OSNOV ZA DONOŠENJE PROGRAMA	3
II	FINANSIJSKI OKVIR ZA REALIZACIJU PROGRAMA	4
III	PROGRAM ZA PODSTICANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI U DOMAĆINSTVIMA I SEOSKIM DOMAĆINSTVIMA KOJA PRUŽAJU UGOSTITELJSKE USLUGE	4
IV	BROJ PRIJAVA PO PODNOSIOCU PRIJAVE	6
V	FINANSIJSKA ALOKACIJA I IZNOSI BESPOVRATNIH SREDSTAVA	6
VI	DVOSTRUKO FINANSIRANJE	7
VII	PRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI U OKVIRU PROGRAMA	7
VIII	NEPRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI U OKVIRU PROGRAMA	9
IX	POSTUPAK DODJELE BESPOVRATNIH SREDSTAVA	9
X	KONTROLA SPROVOĐENJA PROGRAMA	11
XI	ODABIR IZVOĐAČA RADOVA	11
XII	DOKUMENTACIJA KOJA JE POTREBNA ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA	12
XIII	INDIKATORI NA NIVOU PROJEKATA I PROGRAMA ZA PODSTICANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI U OBJEKTIMA KOJI PRUŽAJU UGOSTITELJSKE USLUGE U DOMAĆINSTVU I SEOSKOM DOMAĆINSTVU	12
XIV	OBJAŠNJENJE POJMOVA	14

I OSNOV ZA DONOŠENJE PROGRAMA

Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu iniciran je od strane Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Ministarstva energetike i rudarstva u skladu sa Akcionim planom za implementaciju direktne budžetske podrške za prevazilaženje energetske krize, koji je usvojila Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 26. aprila 2023. godine. U sklopu paketa podrške za prevazilaženje energetske krize, Evropska komisija je Crnoj Gori dodijelila 30 miliona eura, od čega je Akcionim planom 3.5 miliona eura opredijeljeno za unapređenje energetske efikasnosti u turizmu.

Cilj Programa je povećanje energetske efikasnosti u sektoru turizma, odnosno u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, sa akcentom na smanjenju potrošnje energije i pratećih troškova, smanjenju emisija ugljen dioksida, unapređenju kvaliteta vazduha, boljem korišćenju resursa, kao i unapređenju nivoa komfora u objektima.

Razvojem turizma na održiv način, prvenstveno se minimiziraju negativni efekti na životnu sredinu i obezbjeđuje efikasno korišćenje resursa, kao osnovnih komponenti na kojima turizam nastaje i od kojih zavisi unapređenje kvaliteta turističkog proizvoda.

Strateška opredjeljenja u turizmu, kao jednom od prioriteta daljeg razvoja Crne Gore, su definisana kroz Strategiju razvoja turizma Crne Gore 2023-2025. godine.

Održivi razvoj je osnovna ideja vodilja Strategije kao krovnog dokumenta u oblasti turizma, odnosno konačni cilj sprovođenja svih aktivnosti u okviru operativnih ciljeva. Razvoj turističkog proizvoda u Crnoj Gori zasniva se na principima i ciljevima održivog razvoja kako bi se obezbijedila kvalitetna i raznovrsna turistička ponuda i u krajnjem, poboljšala konkurentnost turističke destinacije. U tom smislu, posebna pažnja posvjećuje se diversifikaciji turističke ponude u okviru koje važnu ulogu ima i razvoj ruralnog turizma.

Razvoj ruralnog turizma u potpunosti je komplementaran sa opredjeljenjem Vlade Crne Gore da se maksimalno posveti održivom razvoju u svim segmentima privrede.

Sa druge strane, obnova zgrada predstavlja jednu od prioritarnih aktivnosti u Evropskom zelenom dogovoru i prepoznata je kao ključna inicijativa za povećanje energetske efikasnosti i postizanje ciljeva u oblasti dekarbonizacije. Neophodnost unapređenja energetske karakteristika zgrada je jasno prepoznata nacionalnim strateškim dokumentima prije svega Strategijom razvoja energetike do 2030. godine i akcionim planovima za njenu implementaciju, Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine, kao i Nacionalnom strategijom o klimatskim promjenama do 2030. godine.

Imajući u vidu značaj i ulogu Fonda za zaštitu životne sredine (Eko-fonda) u sprovođenju programa i projekata iz domena energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije kao i

zaštite životne sredine i klimatskih promjena, shodno ostvarenim rezultatima u prethodnom periodu, Eko-fond će biti implementaciono tijelo ovog programa. Program će se realizovati u bliskoj saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) koji će pružiti tehničku podršku Eko-fondu naročito u dijelu kontrole realizacije mjera energetske efikasnosti na terenu i monitoringa namjenskog trošenja sredstava.

S obzirom da će Eko-fond biti implementaciono tijelo neophodno je ovoj instituciji, u smislu dugoročne realizacije samog Programa, obezbijediti jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta.

Svrha Programa je da se korisnicima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu obezbijedi bespovratna podrška za pokrivanje dijela troškova za investicije u unapređenje energetske efikasnosti.

Programom je predviđeno uspostavljanje finansijskog mehanizma za poboljšanja energetske efikasnosti i povećanja upotrebe dostupnih izvora obnovljive energije, a što će doprinijeti daljem razvoju zelene ekonomije. Kroz predmetni Program doprinosi se smanjenju potrošnje energije i pratećih troškova, smanjenju energetske intenziteta, smanjenju emisija ugljen dioksida, boljem korišćenju resursa, unapređenju nivoa komfora u objektima, zapošljavanju domaće radne snage, te poboljšanjem kvaliteta vazduha i smanjenju negativnog uticaja na zdravlje ljudi.

Priprema Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu podržana je od strane UNDP-ja.

II FINANSIJSKI OKVIR ZA REALIZACIJU PROGRAMA

Za realizaciju Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu obezbijedeno je **500.000,00 €**, preko Instrumenta za pretpristupnu pomoć – IPA III, Paket direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize.

III PROGRAM ZA PODSTICANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI U DOMAĆINSTVIMA I SEOSKIM DOMAĆINSTVIMA KOJA PRUŽAJU UGOSTITELJSKE USLUGE

Za implementaciju Programa odgovoran je Eko-fond. Implementacija Programa podrazumijeva sljedeće korake:

- Priprema i objavljivanje javnog poziva za kvalifikovane izvođače radova od strane Eko-fonda;
- Priprema i objavljivanje javnog poziva za korisnike programa sufinansiranja od strane Eko-fonda (u saradnji Ministarstvom turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i i Ministarstvom energetike i rudarstva);

- Podnošenje prijave od strane korisnika sa predmjerom i predračunom radova za mjere poboljšanja energetske efikasnosti za koje se korisnik prijavljuje;
- Evaluacija pristiglih prijava od strane Eko-fonda;
- Verifikacija objekata i provjera tehničkih uslova za sprovođenje mjera energetske efikasnosti od strane Eko-fonda;
- Potpisivanje Ugovora o dodjeli sredstava između Eko-fonda i korisnika (biće bliže utvrđeno Javnim pozivom za korisnike Programa);
- Implementacija mjera poboljšanja energetske efikasnosti u domaćinstvima ili seoskim domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge od strane izvođača radova;
- Verifikacija realizovanih mjera energetske efikasnosti od strane Eko-fonda;
- Podnošenje zahtjeva za refundaciju dijela troškova od strane korisnika;
- Refundacija/uplata dijela troškova implementacije mjera od strane Eko-fonda.

Realizacija programa podrazumijeva sprovođenje odgovarajuće procedure objavljivanja javnog poziva, podnošenja prijave od strane korisnika i provjere ispunjenosti uslova za učešće propisanih javnim pozivom, a u skladu sa tačkom X.

Angažovani izvođač radova realizuje mjeru energetske efikasnosti na konkretnom objektu. Odabir izvođača radova u okviru Programa vrši Eko-fond, shodno proceduri propisanoj u tački XII.

Nakon što se završe radovi, korisnik Eko-fondu predaje Zahtjev za refundaciju dijela troškova implementacije mjera poboljšanja energetske efikasnosti (uz dokaze).

Stručno lice Eko-fonda izlaze na teren i vrši verifikaciju izvedenih radova u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu. Ukoliko su ispunjeni svi traženi uslovi, Eko-fond donosi Odluku o dodjeli sredstava za sufinansiranje mjera poboljšanja energetske efikasnosti i vrši refundaciju/uplatu dijela troškova implementacije mjera izvođaču radova.

Svrha programa:

Ulaganje u savremena rješenja i efikasne tehnologije doprinijeće unapređenju energetske efikasnosti, kvaliteta usluge i povećanju upotrebe dostupnih izvora obnovljive energije u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu.

Glavni cilj programa je povećanje energetske efikasnosti u sektoru turizma odnosno u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, sa akcentom na unapređenje kvaliteta usluge, smanjenje potrošnje električne energije i poštovanje ekoloških standarda.

Specifični ciljevi odnosno ishodi koji se očekuju tri godine nakon završetka sprovođenja projekata su sljedeći:

- a) Unapređenje energetske karakteristika u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu;
- b) Doprinos smanjenju emisija gasova staklene bašte;
- c) Veće korišćenje obnovljivih izvora energije u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu.

Rezultati koji se očekuju odmah nakon završetka sprovođenja projekata su sljedeći:

- a) Smanjenje potrošnje energije;
- b) Smanjenje troškova za energiju;
- c) Unapređenje komfora u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu;
- d) Veće korišćenje obnovljivih izvora energije;
- e) Razvoj tržišta efikasnih materijala i tehnologija;
- f) Primjena ekoloških standarda.

KORISNICI Pravo učešća u Programu imaju fizička lica koja pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu kao i seoskom domaćinstvu, a koja ispunjavaju uslove po osnovu odredbi Zakona o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21).

NAPOMENA: Pravo učešća na Javni poziv imaju domaćinstva i seoska domaćinstva koja pružaju ugostiteljske usluge, a koja su kategorisana do datuma prijavljivanja na Javni poziv.

IV BROJ PRIJAVA PO PODNOSIOCU PRIJAVE

Zainteresovani korisnici mogu podnijeti najviše jednu prijavu, s tim da podnosilac prijave ne može biti istovremeno u vlasničkoj strukturi ili ovlašćeno lice izvođača radova.

Prijava treba da sadrži informacije o svim mjerama koje podnosilac namjerava implementirati na objektu.

V FINANSIJSKA ALOKACIJA I IZNOSI BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Ukupna vrijednost pojedinačne investicije uključuje:

- bespovratna sredstva koja će biti dodijeljena pojedinačnom korisniku od strane Eko-fonda Crne Gore za dio prihvatljivih troškova investicije, i
- sredstva korisnika za sufinansiranje ostatka troškova investicije.

i. Iznosi bespovratnih sredstava

Najviši iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti pojedinom korisniku **Programa za za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu** iznosi do 20.000,00 € za objekte koji pružaju ugostiteljske usluge u objektima vrste seosko domaćinstvo, i do 15.000,00€ za objekte koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu za pojedinačne mjere energetske efikasnosti najviše do vrijednosti utvrđenih u tački VIII Programa.

ii. Sufinansiranje od strane korisnika

Podnosilac prijave se obavezuje da će obezbijediti preostali dio sredstava za sufinansiranje. Sufinansiranje može biti obezbijeđeno iz sopstvenih ili drugih izvora. Kao udio sopstvenog sufinansiranja, korisnik ne može koristiti sredstva iz javnih izvora, odnosno iz državnog budžeta i sredstava Evropske unije i drugih međunarodnih izvora finansiranja.

Iz sredstava sufinansiranja od strane korisnika mogu se finansirati samo prihvatljive aktivnosti i troškovi koji se odnose na prihvatljive aktivnosti u okviru programa.

VI DVOSTRUKO FINANSIRANJE

Načelo zabrane dvostrukog finansiranja podrazumijeva da treba izbjegavati dvostruko finansiranje istih troškova iz državnog budžeta, programa Evropske unije, međunarodnih izvora, te drugih davalaca državne pomoći.

Korisnici ne smiju tražiti niti biti korisnici sredstava iz državnog budžeta, programa Evropske unije, međunarodnih izvora, te drugih davalaca državne pomoći za troškove koji će im biti nadoknađeni u okviru prijavljenih i za finansiranje odabranih mjera energetske efikasnosti.

Ukoliko je korisnik konkurisao za sredstva od drugih davalaca državne pomoći za iste opravdane troškove, potrebno je da dostavi izjavu u kojoj se navodi iznos i status ove podrške.

VII PRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI U OKVIRU PROGRAMA

Predmet Programa je obezbjeđivanje podrške za realizaciju jedne ili više mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge.

U okviru **podrške na implementaciji mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge** moguće je finansirati realizaciju jedne ili više mjera energetske efikasnosti iz Tabele 1.

Tabela 1: Nivo podsticaja za pojedinačne mjere energetske efikasnosti

RB	Mjera energetske efikasnosti	Max. iznos podsticaja	Nivo podsticaja %
1	Ugradnja termoizolacije na fasadi objekta	7000	70%
2	Ugradnja termoizolacije na fasadi objekta na međuspratnoj konstrukciji prema negrijanom tavanu ili podrumu	3000	70%
3	Ugradnja energetski efikasne fasadne stolarije	5000	70%

4	Ugradnja sistema za grijanje na moderne oblike biomase	4000	70%
5	Ugradnja split/multisplit sistema za grijanje/hlađenje objekta	3500	70%
6	Ugradnja visokoefikasnih toplotnih pumpi za grijanje objekta	8000	70%
7	Ugradnja solarnih sistema za zagrijavanje vode	4500	70%
8	Ugradnja fotonaponskih sistema za proizvodnju električne energije (on grid / off grid)	4000	20/70%

Realizacija mjera energetske efikasnosti koje se sufinansiraju iz Programa podrazumijeva ispunjavanje minimalnih uslova i tehničkih standarda definisanih važećim propisima u oblasti izgradnje objekata, ugradnje tehničkih sistema, energetske efikasnosti i sigurnosti na radu.

Prilikom implementacije mjera energetske efikasnosti u okviru Programa važno je imati u vidu sljedeće:

- Podnosilac prijave se može prijaviti za jednu ili više navedenih mjera. Iznos podsticaja po pojedinačnoj mjeri ne može biti veći od maksimalnog iznosa podsticaja navedenog u Tabeli 1.
- Ukoliko krajnji korisnik pređe ukupan iznos koji se sufinansira, ostatak troškova (preko iznosa koji sufinansira Eko-fond) pokriva sam korisnik u 100% iznosu. Ukoliko je ukupna investicija unutar maksimalno definisanih iznosa za sufinansiranje pojedinih mjera, u tom slučaju će ukupan iznos investicije biti podijeljen shodno kriterijumima iz Tabele 1.
- Jedinичne cijene materijala, opreme i izvođenja radova za realizaciju mjera energetske efikasnosti moraju biti u skladu sa trenutnim tržišnim cijenama. Eko-fond zadržava pravo ograničavanja maksimalne jedinične cijene, u skladu sa drugom dobijenim fakturama, predanoj tehničkoj i finansijskoj dokumentaciji za refundaciju troškova od strane svih korisnika i prikupljenih ponuda od strane pravnih lica koja se profesionalno bave izvođenjem radova na primjeni mjera energetske efikasnosti.
- Pri realizaciji mjera ugradnje sistema za grijanje na moderne oblike biomase (Mjera 4) ili ugradnje visokoefikasne toplotne pumpe za grijanje objekta (Mjera 6) korisnici koji nemaju razveden sistem grijanja, moraju sami investirati u razvod mreže grijanja u objektu i grejna tijela. U okviru Mjera 4 i 6 sufinansiraće se samo ugradnja peći/kotla ili toplotne pumpe, uz prateće radove (spremnik tople vode, prilagođavanje cijevne mreže, ventili, dimnjaci i sl.).
- Za realizaciju mjere ugradnje fotonaponskog sistema (Mjera 8), nivo podsticaja iznosi 20% za sistem za koji je predviđeno priključenje na elektroenergetsku mrežu odnosno 70% za ostrvski sistem koji nema mogućnost priključenja na elektroenergetsku mrežu.
- Za realizaciju mjere ugradnje fotonaponskog sistema (Mjera 8), korisnik/podnosilac prijave ima obavezu izrade tehničke dokumentaciju čiji će se troškovi sufinansirati do

50%, a ne više od 250 eura. Tehnička dokumentacija treba da bude potpisana i ovjerena od strane ovlaštenog lica u skladu sa zakonom.

- Instalirana snaga fotonaponskog sistema za sopstvene potrebe ne može biti veća od odobrene priključne snage objekta koji je predmet prijave na javni poziv.

VIII NEPRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI U OKVIRU PROGRAMA

Sredstva opredjeljena programom NE mogu se koristiti za nabavku polovne opreme.

Objekti koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu koji nisu prihvatljivi za sufinansiranje putem Javnog poziva su:

- Objekti koji su devastirani ili su strukturno neispravni, tj. imaju veća strukturalna oštećenja koja mogu ugroziti integralnu stabilnost objekta nakon implementacije mjera poboljšanja energetske efikasnosti;
- Objekti novije gradnje koji ispunjavaju minimalne zahtjeve za energetskim karakteristikama zgrada propisane Pravilnikom o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada - osim u slučaju prijave za zamjenu neefikasnih sistema grijanja ili ugradnje solarnog sistema za zagrijavanje vode ili ugradnje fotonaponskog sistema za sopstvene potrebe;
- Objekti koji nisu u skladu sa važećim planskim dokumentima;
- Objekti koji su u suvlasništvu, a za koje nije moguće pribaviti izjavu/saglasnosti svih suvlasnika istog;
- Objekti koji su u fazi izgradnje u trenutku objave Javnog poziva.

IX POSTUPAK DODJELE BESPOVRATNIH SREDSTAVA

U okviru **Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu** postupak dodjele bespovratnih sredstava se realizuje u 2 koraka:

1. Procedura prijave

Eko-fond će raspisati Javni poziv za učešće zainteresovanih strana u Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu.

Javni poziv se sprovodi kao otvoreni postupak i odnosi se na Korisnike koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, sa jasno utvrđenim rokom za dostavljanje prijava.

Da bi se prijavio na Javni poziv, Podnosilac prijave prvo mora da se registruje na portal Eko-fonda putem linka. Zahtjev za registraciju naloga se automatski odobrava, nakon čega Podnosilac prijave dobija potrebne akreditivne putem maila. Nakon registracije, Podnosilac prijave može podnijeti svoju Prijavu direktno na portalu.

Podnosilac prijave pristupa popunjavanju prijavnog obrasca koji čini dio obavezne dokumentacije za Program.

U procesu podnošenja prijave Podnosilac prilaže i sljedeću dokumentaciju:

- a) Rješenje o odobrenju za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i Rješenje o kategorizaciji ugostiteljskog objekta za vrstu domaćinstvo;
- b) Rješenje o odobrenju za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i Rješenje o dodjeli kategorije za vrstu- seosko domaćinstvo izdatih od strane nadležnog organa po osnovu odredbi Zakona o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21).
- c) Finansijski plan sa precizno obrazloženim stavkama (predračun/ima) koje se odnose na visinu iznosa sopstvenih i traženih sredstava;
- d) Izjava pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću da su svi podaci dati u zahtjevu tačni
- e) Ponudu izvođača radova sa liste kvalifikovanih izvođača radova, sa specifikacijom količina i troškova na implementaciji mjera energetske efikasnosti.

U postupku razmatranja prijava sprovode se sljedeći koraci:

1. Administrativna provjera prijave;
2. Tehnička evaluacija ponude izvođača radova i obilazak objekta na koji se prijava odnosi.

2. Razmatranje podnešenih prijava

i. Administrativna provjera

Eko-fond vrši provjeru primljenih prijava u odnosu na administrativne kriterijume utvrđene ovim programom, a kako slijedi:

- a) Podnosilac prijave je podnio jednu prijavu;
- b) Podnesena je sva tražena dokumentacija u skladu sa Javnim pozivom;
- c) Sadržaj prijave je ispunjen na obrascima utvrđenim Programom;
- d) Prijava je podnesena u elektronskom obliku preko portala Eko-fonda u roku navedenom u Javnom pozivu.

Ukoliko prijava ne ispunjava sve administrativne kriterijume navedene u ovom programu i Javnom pozivu, ista ne ulazi u dalji postupak razmatranja. Za podnosiocima prijave koji nijesu zadovoljili administrativne kriterijume Eko-fond donosi Odluku o odbijanju prijave na Javni poziv.

Prijave koji su zadovoljile administrativne kriterijume ulaze u postupak Tehničke evaluacije ponude izvođača radova i obilazak stambenog objekta na koji se prijava odnosi.

ii. Tehnička evaluacija ponude izvođača radova i obilazak objekata koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu na koji se prijava odnosi

Eko-fond za svaku prijavu koja je zadovoljila administrativne kriterijume, u narednom koraku, vrši postupak obrade dostavljene dokumentacije kroz rad komisije koju čine predstavnici Eko-fonda i Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Ukoliko je dostavljena dokumentacija i ponuda izvođača radova prihvatljiva, stručno lice Eko-fonda vrši obilazak objekta na terenu i konstatuje početno stanje (nulto stanje) prije primjene mjera energetske efikasnosti.

Ukoliko prijava ne ispunjava tehničke uslove navedene u ovom programu i Javnom pozivu, ista ne ulazi u dalji postupak razmatranja.

iii. Donošenje odluke o odabiru korisnika

Na osnovu Izvještaja komisije Eko-fond donosi Odluku o odabiru korisnika sredstava za mjera energetske efikasnosti na objektu.

Podnosioci prijave kojima je odobreno finansiranje mjera energetske efikasnosti pozivaju se na potpisivanje Ugovora o dodjeli sredstava.

Spisak korisnika sa kojima je potpisan Ugovor o dodjeli sredstava biće objavljen na internet stranici Eko-fonda.

iv. Izvođenje radova i kontrola kvaliteta

Rok za realizaciju radova biće preciziran Ugovorom o dodjeli sredstava, a ne može biti duži od 12 mjeseci od dana potpisivanja istog.

Po dobijanju obavještenja od strane podnosioca prijave o završetku izvedenih radova, Eko-fond vrši kontrolu izvedenih radova i sačinjava odgovarajući izvještaj.

X KONTROLA SPROVOĐENJA PROGRAMA

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera će u saradnji sa Eko-fondom organizovati kontrolu sprovođenja pojedinačnih koraka u okviru programa sa ciljem unapređenja efikasnosti ukupnog procesa i praćenja namjenskog trošenja sredstava. Za kontrolu sprovođenja programa biće formirana posebna Komisija.

XI ODABIR IZVOĐAČA RADOVA

Izvođenje radova u okviru Programa mogu da obavljaju isključivo kvalifikovani izvođači radova koji su odabrani putem Javnog poziva.

Javni poziv za odabir izvođača radova objavljuje Eko-fond. Javni poziv je otvorenog tipa i zainteresovani ponuđači mogu da se prijave i tokom realizacije Programa.

Kvalifikovani izvođači radova za realizaciju Programa za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima koji ispunjavaju uslove i nalaze se u bazi Eko-fonda prihvatljivi su i za sprovođenje Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju

ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, uz prethodno iskazanu spremnost.

XII DOKUMENTACIJA KOJA JE POTREBNA ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA

1. Javni poziv za korisnike Programa za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima ili seoskim domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge;
2. Nacrt ugovora o dodjeli sredstava.

XIII INDIKATORI NA NIVOU PROJEKATA I PROGRAMA ZA PODSTICANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI U OBJEKTIMA KOJI PRUŽAJU UGOSTITELJSKE USLUGE U DOMAĆINSTVU I SEOSKOM DOMAĆINSTVU

Programom za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu podrška će biti usmjerena prema projektima sa jasno definisanim očekivanim rezultatima, u skladu s prethodno navedenim ciljevima Programa.

Za potrebe praćenja efekata Programa definisani su indikatori rezultata koji će se pratiti za vrijeme trajanja realizacije Programa, a indikatori ishoda i učinka u periodu nakon realizacije.

[O] Cilj Programa: Povećanje energetske efikasnosti u sektoru domaćinstava					
Oznaka indikatora	Nivo	Indikator	Jedinica mjere	Rok za ostvarenje	Napomena vezano za odabir indikatora
01	Učinak	Smanjenje potrošnje energije u sektoru domaćinstava	Potrošnja energije	Pet godina od završetka sprovođenja projekta	Podnosioci prijava ne uključuju indikator u projektni prijedlog. Eko-fond će indikator pratiti na nivou Programa.
	Opis: Indikator mjeri efekte implementacije projekata energetske efikasnosti na potrošnju energije u sektoru domaćinstava Izvor provjere: Nacionalni energetski bilans/posebna statistika za sektor domaćinstava				

[A] Posebni cilj: Unapređenje energetske karakteristika objekata domaćinstava /seoskih domaćinstava koje pružaju ugostiteljske usluge					
Oznaka indikatora	Nivo	Indikator	Jedinica mjere	Rok za ostvarenje	Napomena vezano za odabir indikatora
A1	Ishod	Površina poda renoviranih domaćinstava	Domaćinstva	Završetak sprovođenja projekta	Vrijednost indikatora potrebno definisati na nivou projekta.
	Opis: Indikator prati broj i površinu poda renoviranih domaćinstava/seoskih domaćinstava koje pružaju ugostiteljske usluge Izvor provjere: Izvještaj o realizaciji projekta				

[B] Posebni cilj: Doprinos smanjenju emisija gasova staklene bašte					
Oznaka indikatora	Nivo	Indikator	Jedinica mjere	Rok za ostvarenje	Napomena vezano za odabir indikatora
B1	Ishod	Smanjenje emisija CO2	CO2 ekvivalent	Završetak sprovođenja projekta	Vrijednost indikatora potrebno definisati na nivou projekta.
	Opis: Indikator prati smanjene emisije CO2 na osnovu smanjenja potrošnje energije. Izvor provjere: Izvještaj o realizaciji projekta				

[C] Posebni cilj: Veće korišćenje obnovljivih izvora energije u sektoru domaćinstava					
Oznaka indikatora	Nivo	Indikator	Jedinica mjere	Rok za ostvarenje	Napomena vezano za odabir indikatora
C1	Ishod	Instalisana snaga novih OIE	Nominalna električna /toplotna snaga	Završetak sprovođenja projekta	Vrijednost indikatora potrebno definisati na nivou projekta.
	Opis: Indikator prati instalisanu snagu obnovljivih izvora energije u okviru projekta i daje procjenu proizvodnje energije Izvor provjere: Izvještaj o realizaciji projekta				

XIV OBJAŠNENJE POJMOVA

Administrativna provjera	Postupak provjere prijave u skladu sa administrativnim kriterijumima utvrđenim ovim Programom.
Bespovratna sredstva / grant	Iznos koji Fond dodijeli za odabranom Podnosiocu prijave (Korisniku) za realizaciju mjera energetske efikasnosti. Bespovratna sredstva su ona sredstva koja imaju tačno određenu namjenu u skladu sa Ugovorom o sufinansiranju.
Korisnik	Podnosilac prijave koji zaključi Ugovor o dodjeli sredstava sa Eko-fondom.
Evaluacija prijave	Označava postupak ocjenjivanja prijave Podnosioca primljene kroz sistem Fonda. Evaluacija se sprovodi na osnovu definisanih kriterijuma za izbor.
Javni poziv	Obavještenje potencijalnim podnosiocima prijave za uključivanje u Program. Objavljivanje Javnog poziva od strane Fonda ostvaruje se objavljivanjem na internet stranici Fonda i u ostalim sredstvima javnog informisanja.
Kriterijumi za izbor	Kriterijumi za izbor su kriterijumi koji se primjenjuju za ocjenjivanje ispunjenosti uslova Programa.
Podnosilac prijave	Vlasnik domaćinstva koje se prijavljuje za Program u skladu sa propisanim uslovima.
Prijavna dokumentacija	Neophodna dokumentacija i podaci koje dostavlja Podnosilac prijave.
Program	Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge
Ugovor o dodjeli sredstava	Ugovor zaključen između Eko-fonda i Korisnika kojim se utvrđuje maksimalni iznos bespovratnih sredstava dodijeljen za realizaciju mjera energetske efikasnosti, prava i obaveze svih strana, kao i drugi finansijski uslovi.
Ugostiteljske usluge u domaćinstvu	Ugostiteljskim uslugama u domaćinstvu smatraju se usluge: <ul style="list-style-type: none"> – smještaja u sobama za iznajmljivanje turistima, turističkim apartmanima, stanovima za iznajmljivanje turistima i kućama za iznajmljivanje turistima, najviše do deset soba, odnosno 20 ležaja, samo za fizička lica; – organizovanja kampa na svom zemljištu za najviše 15 smještajnih jedinica, odnosno 30 lica istovremeno, samo za fizička lica. <p>Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21).</p>

<p>Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu</p>	<p>Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu su:</p> <ol style="list-style-type: none">1. pripremanje i usluživanje toplih i hladnih jela, pića i napitaka iz pretežno sopstvene proizvodnje;2. usluživanje i degustacija vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića, kao i domaćih proizvoda iz pretežno sopstvene proizvodnje u uređenom dijelu stambenog ili poslovnog objekta, u zatvorenom, natkrivenom ili na otvorenom prostoru;3. usluge smještaja u sobama za iznajmljivanje turistima, turističkim apartmanima i katunima, odnosno u kampu sa najviše 15 smještajnih jedinica, odnosno 30 lica istovremeno, najviše do deset soba, odnosno 20 ležaja, samo za fizička lica, samo za goste kojima se pružaju usluge ishrane, točenja pića i napitaka (doručak, polupansion ili puni pansion) iz pretežno sopstvene proizvodnje. <p>Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21).</p>
---	---

PRILOG 2: PREGLED MINIMALNIH TEHNIČKIH ZAHTJEVA

Mjera	Tehnički uslov	Preporučena oprema i radovi kojima se postižu tehnički uslovi
Podsticanje obnove spoljnog omotača		
1.	<p>Termoizolacija spoljnjih zidova</p> <ul style="list-style-type: none"> Minimalna debljina termoizolacionog materijala EPS-a ili kamene mineralne vune u zavisnosti od klimatske zone¹: <i>Klimatska zona I : 8 cm,</i> <i>Klimatske zone II i III: 10 cm.</i> Toplotna provodljivost maksimalno 0,039 W/mK za EPS i 0,035 W/mK za kamenu mineralnu vunu <i>Ispunjavanjem specificiranih tehničkih uslova, zadovoljiće se minimalni uslovi sa aspekta toplotnih karakteristika spoljašnjeg zida na koji se implementiraju mjere energetske efikasnosti</i> 	<p>Prihvatljivo izvođenje jednog od navedenih ili sličnih sistema:</p> <ul style="list-style-type: none"> građevinski i zanatski radovi prema predmjeru i predračunu radova kojima se postižu definisani tehnički uslovi ostali povezani radovi i oprema potrebni za postizanje definisanih tehničkih uslova odnosno potpuni završetak aktivnosti u skladu sa pravilima struke (montaža/demontaža gromobranskih instalacija u kontaktu s fasadom, montaža-demontaža vertikalnih oluka i drugo)
2.	<p>Termoizolacija međuspratne konstrukcije prema negrijanom tavanu ili podrumu</p> <ul style="list-style-type: none"> Minimalna debljina termoizolacionog materijala kamene mineralne vune: <i>Klimatske zone I i II: 10 cm,</i> <i>Klimatska zona III: 12 cm</i> Toplotna provodljivost maksimalno 0,039 W/mK za EPS i 0,035 W/mK za kamenu mineralnu vunu <i>Ispunjavanjem specificiranih tehničkih uslova, zadovoljiće se minimalni uslovi sa aspekta toplotnih karakteristika međuspratne konstrukcije prema negrijanom tavanu ili podrumu na koju se implementiraju mjere energetske efikasnosti</i> 	<p>Prihvatljivo izvođenje jednog od navedenih ili sličnih sistema:</p> <ul style="list-style-type: none"> građevinski i zanatski radovi prema predmjeru i predračunu radova kojima se postižu definisani tehnički uslovi ostali povezani radovi i oprema potrebni za postizanje definisanih tehničkih uslova odnosno potpuni završetak aktivnosti u skladu sa pravilima struke (parna brana, zaštita toplotne izolacije i drugo)
3.	<p>Zamjena spoljašnje stolarije</p> <p>Minimalne karakteristike prozora i kutija za roletne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Up≤1,60 W/m²K (za prozor), U≤0,80 W/m²K (za kutije za roletne) <p><i>Ispunjavanjem specificiranih tehničkih uslova, zadovoljiće se minimalni uslovi sa aspekta toplotnih karakteristika prozora na koje se implementiraju mjere energetske efikasnosti za sve tri klimatske zone.</i></p>	<p>Prihvatljivo izvođenje jednog od navedenih ili sličnih sistema:</p> <ul style="list-style-type: none"> ugradnja nove spoljne stolarije/bravarije – komplet ostali povezani radovi i oprema potrebni za postizanje definisanih tehničkih uslova odnosno potpuni završetak aktivnosti u skladu sa pravilima struke (špaleta i drugo)
Podsticanje obnovljivih izvora energije u sistemima grijanja, hlađenja, pripreme sanitarne tople vode i sistemima za proizvodnju električne energije		

¹ Klimatske zone su zavisne od lokacije i utvrđene u Pravilniku o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada (Sl. list Crne Gore br. 75/2015):

- I zona (Bar, Budva, Danilovgrad, Herceg Novi, Kotor, Podgorica, Tivat, Tuzi, Ulcinj, Zeta)

- II zona (Nikšić i Cetinje),

- III zona (Andrijevica, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Žabljak, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Pljevlja, Rožaje, Šavnik)

Mjera		Tehnički uslov	Preporučena oprema i radovi kojima se postižu tehnički uslovi															
4.	Ugradnja peći i kotlova na pelet za grijanje prostora i/ili pripremu STV-a	<p>Snagu kotla/peći potrebno je naznačiti u kW. Snaga prihvatljivog kotla/peći za grijanje pojedinačnih stambenih objekata (domaćinstava) može biti od 5 do 50 kW. Dodatne informacije treba da sadrže podatak o površini (u m²) koju kotao može grijati uz definisanu potrošnju energenta u kg/h.</p> <p>Minimalna efikasnost prihvatljivog kotla/peći ne smije biti manja od 70% za drvene brikete i kombinovani kotao, niti manja od 80% za drvene pelete. Provjera efikasnost kotla/peći mora biti izvršena u skladu sa EN303-5 ili drugim priznatim standardom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kotao na drvene pelete, spremnik (rezervoar) drvnog peleta, sistem za dobavu peleta s pužnim vijkom, plamenik, sistem za odvod dimnih gasova, oprema za automatsku regulaciju, spremnici tople vode, izolovani razvod grijanja, pumpe, ventili unutar kotlarnice, pribor za postavljanje i ostala oprema za pravilan rad sistema • građevinski radovi neophodni za ugradnju navedene opreme (prodori, betoniranje temelja i sl.) 															
5.	Ugradnja split/multisplit sistema) za grijanje/hlađenje prostora	<p>Minimalni zahtjevi za zamjenu ili ugradnju A/C klima uređaja (split/multisplit sistema) za grijanje/hlađenje prostora prema EN 14825:</p> <ul style="list-style-type: none"> – SCOP ≥ 4,0 – SEER ≥ 5,6 – Rashladni fluid: Freon R32 ili R410a ili R290 	<ul style="list-style-type: none"> • zamjena ili ugradnja A/C klima uređaja (split/multisplit sistema) • ostali građevinski, zanatski i instalaterski radovi i oprema prema projektu i predmjeru i predračunu kojima se postižu definisani tehnički uslovi te povezani radovi i oprema potrebni za postizanje definisanih tehničkih uslova odnosno potpuni završetak (prodori, kablovi, cijevni razvod za radni medijum, radni medijum, nosači, izolacija cijevi i sl.) • apomena: troškovi novog priključka ili za povećanje zakupljene snage postojećeg priključka na elektrodistributivnu mrežu snosi u potpunom iznosu podnosilac prijave (taj dio troška neće biti subvencionisan) • provjera minimalnih performansi za pojedine prooizvođače i tipove toplotnih pumpi se može provjeriti na web stranici: https://www.eurovent-certification.com 															
6.	Ugradnja toplotne pumpe za grijanje/hlađenje prostora i/ili pripremu STV-a	<p>Minimalni zahtjevi za iznos sezonske energetske efikasnosti toplotne pumpe za grijanje prostora u prosječnim klimatskim uslovima prema EN 14825 izraženi kao SCOP (kW/kW) ili u skladu sa Uredbom Komisije (EU) 813/2013:</p> <table border="0"> <tr> <td>temperatura polaza vode od 35 °C</td> <td>SCOP</td> <td>η_{s,h}</td> </tr> <tr> <td>vazduh - voda</td> <td>(kW/kW)</td> <td>(%)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>≥ 3,50</td> <td>≥ 137</td> </tr> <tr> <td>temperatura polaza vode od 55 °C</td> <td>SCOP</td> <td>η_{s,h}</td> </tr> <tr> <td></td> <td>(kW/kW)</td> <td>(%)</td> </tr> </table>	temperatura polaza vode od 35 °C	SCOP	η_{s,h}	vazduh - voda	(kW/kW)	(%)		≥ 3,50	≥ 137	temperatura polaza vode od 55 °C	SCOP	η_{s,h}		(kW/kW)	(%)	<ul style="list-style-type: none"> • zamjena ili ugradnja toplotne pumpe vazduh-voda, • kolektorsko polje ili geosonde, solarni kolektorski sistem, akumulacijski spremnici, spremnici tople vode, izolovani razvod grijanja/hlađenja, oprema za automatsku regulaciju, pribor za postavljanje • ostali građevinski, zanatski i instalaterski radovi i oprema prema projektu i predmjeru i predračunu kojima se postižu definisani tehnički uslovi te povezani radovi i oprema potrebni za postizanje definisanih tehničkih uslova odnosno potpuni završetak (prodori,
temperatura polaza vode od 35 °C	SCOP	η_{s,h}																
vazduh - voda	(kW/kW)	(%)																
	≥ 3,50	≥ 137																
temperatura polaza vode od 55 °C	SCOP	η_{s,h}																
	(kW/kW)	(%)																

Mjera		Tehnički uslov	Preporučena oprema i radovi kojima se postižu tehnički uslovi
		vazduh - voda $\geq 2,83$ ≥ 110	<p>kablovi, cijevni razvod za radni medij, radni medij, nosači, izolacija cjevi i sl.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • napomena: troškovi novog priključka ili za povećanje zakupljene snage postojećeg priključka na elektrodistributivnu mrežu snosi u potpunom iznosu podnosilac prijave (taj dio troška neće biti subvencionisan) • provjera minimalnih performansi za pojedine proizvođače i tipove toplotnih pumpi se može provjeriti na web stranici: https://www.eurovent-certification.com
7.	Ugradnja solarnog sistema za zagrijavanje vode	Optički stepen efikasnosti solarnog sistema (stepen efikasnosti bez gubitaka) za zagrijavanje vode najmanje 70%	<ul style="list-style-type: none"> • solarni termalni kolektori, njihovi nosači, spremnici/rezervoari tople vode, solarni fluid za prenos toplote, oprema za automatsku regulaciju, pumpe, ventili, izolirani cjevovod, pribor za postavljanje • ostala oprema za pravilan rad sistema (komplet za ulaz hladne vode u spremnik/rezervoar, izolovani razvod tople vode do izljevniha mjesta, uključujući recirkulaciju i sl.), • građevinski radovi nužni za ugradnju navedene opreme (prodori, betoniranje postolja i sl.) • termosifonski solarni termički sistemi nisu prihvatljivi za sufinansiranje
8.	Ugradnja fotonaponskog sistema na krovu stambenog objekta	Stepen efikasnosti fotonaponskih modula najmanje 20%	<ul style="list-style-type: none"> • fotonaponski moduli, njihovi nosači, pretvarači (invertori), ostale komponente fotonaponskog sistema (priključni ormari, zaštitne sklopke, kablovi, pribor za postavljanje, oprema za prikupljanje i prikazivanje podataka i sl.) • ostala oprema za pravilan rad sistema (opremanje obračunskog mjernog mjesta i sl.), • građevinski radovi nužni za ugradnju prethodno navedene opreme

Podgorica: _____ 2024. godine

SPORAZUM O SARADNJI U CILJU IMPLEMENTACIJE NAMJENSKIH PROGRAMA ZA PODSTICANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI U SEKTORU TURIZMA

Strane potpisnice:

MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA, sa sjedištem u Podgorici, Rimski trg 46, PIB 02156369, koje zastupa ministar prof. dr Saša Mujović,

MINISTARSTVO TURIZMA, EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA sa sjedištem u Podgorici, IV proleterske brigade 19, PIB 11094040, koje zastupa ministar Vladimir Martinović, i

DOO FOND ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE sa sjedištem u Podgorici, Ul. II crnogorskog bataljona 2c, Podgorica, PIB 03304094, koji zastupa izvršni direktor Draško Boljević (udaljem tekstu: **Eko-Fond**)

saglasile su se dana _____ 2024. godine, u Podgorici, da zaključe Sporazum o saradnji (u daljem tekstu: Sporazum) u cilju implementacije "Programa za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji" i "Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu" (u daljem tekstu: Programi), a kako slijedi:

Član 1

Predmet saradnje

Predmet Sporazuma je implementacija Programa u cilju obezbjeđenja neophodne finansijske podrške za unapređenje energetske efikasnosti u sektoru turizma, kroz jedinstvene mehanizme podsticaja uspostavljene od strane Ministarstva energetike i rudarstva, Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Eko-fonda, a u skladu sa Zaključkom Vlade br. _____

Član 2

Svrha saradnje

Svrha Sporazuma je uspostavljanje saradnje i definisanje obaveza u toku implementacije Programa, u cilju podsticanja energetske efikasnosti i daljem razvoju i unapređenju kvaliteta usluga u sektoru turizma.

Cilj implementacije Programa, kao instrumenata finansijskih podsticaja je povećanje

energetske efikasnosti u sektoru turizma, odnosno u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, sa akcentom na unapređenje kvaliteta usluge, smanjenje potrošnje električne energije i poštovanje ekoloških standarda.

Član 3

Implementaciono tijelo

U smislu ovog Sporazuma, za realizaciju Programa zadužen je Eko-Fond, koji se definiše kao implementaciono tijelo - transparentni posrednik za krajnje korisnike Programa i institucija nadležna za sprovođenje programa i projekata iz domena energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, kao i zaštite životne sredine i klimatskih promjena.

Član 4

Obaveze ministarstava

U odnosu na Programe, obaveze Ministarstva energetike i rudarstva i Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera su sljedeće:

- Sprovođenje procedure predlaganja Programa za usvajanje od strane Vlade Crne Gore;
- Obezbjedivanje finansijskih sredstava za implementaciju Programa, u skladu sa godišnjim Zakonom o budžetu;
- Obezbjedivanje Eko-Fondu neophodne operativne i tehničke podrške implementaciji Programa i iz drugih izvora; i
- Kontinuirano praćenje sprovođenja Programa i saradnja sa Eko-fondom kako bi se omogućilo uspješno sprovođenje ovog Sporazuma.

Član 5

Obaveze Eko-Fonda

U odnosu na Programe, obaveze Eko-fonda su sljedeće:

- Obezbjedivanje uslova za sprovođenje procedure prijave i postupka dodjele bespovratnih sredstava;
- Raspisivanje Javnih konkursa za odabir kvalifikovanih izvođača radova i učešće krajnjih korisnika, informisanje zainteresovanih korisnika, prijem prijavi i vršenje provjere u odnosu na uslove, utvrđene Programima;
- Formiranje Komisije za sprovođenje javnog konkursa i sprovođenje svih definisanih procedura u postupku dodjele bespovratnih sredstava u skladu sa Programima i poslovnom politikom Eko-Fonda;
- Prikupljanje i evidentiranje svih informacija u vezi sa dodjelom finansijskih podsticaja, nakon sprovedenog postupka dodjele sredstava;
- Organizovanje provjere statusa implementacije na odobrenim projektima u okviru Programa;
- Pripremanje Izvještaja o realizaciji Javnih konkursa i kontinuirano obavještavanje Ministarstva energetike i rudarstva i Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u skladu sa iskazanim potrebama; i

- Saradnja sa ministarstvima, kako bi se omogućila uspješna realizacija ovih Programa, u skladu sa Sporazumom.

Član 6

Uslovi i podrška za implementaciju Programa

Ministarstvo energetike i rudarstva, Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Eko-Fond će obezbijediti sve potrebne uslove da osiguraju uspješnu realizaciju svih aktivnosti, koje se tiču saradnje na implementaciji Programa.

Strane potpisnice će u saradnji sa drugim akterima, koji pružaju tehničku podršku na implementaciji Programa, kroz promotivne aktivnosti informisati javnost o Programima i procedurama implementacije.

Član 7

Rješavanje sporova

Eventualne sporove, nastale tumačenjem ili primjenom Sporazuma strane potpisnice će prvenstveno rješavati pregovorima i konsultacijama, u duhu dobrog partnerstva i uzajamnog poštovanja. U slučaju da to nije moguće, ugovara se nadležnost stvarno i mjesno nadležnog suda u Podgorici.

Član 8

Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum je sačinjen u 4 originalna primjerka istovjetnog teksta, od kojih po dva zadržava svaka potpisnica Sporazuma i isti stupa na snagu danom potpisivanja.

MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA

Ministar,
Prof. dr Saša Mujović

MINISTARSTVO TURIZMA, EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA

Ministar,
Vladimir Martinović

DOO FOND ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Izvršni direktor,
Draško Boljević
